

Синиша Ковачевић

ЗЕЧЈИ НАСИП

савремена трагедија

СИНИША КОВАЧЕВИЋ је рођен 30. 05. 1954. у Сремској Митровици, где је завршио основну школу и гимназију. Факултет драмских уметности, Одсек за драматургију, завршио је у Београду.

Пише радио драме, телевизијске драме, серије, филмска сценарија и позоришне драме и бави се филмском и позоришном режијом.

Најпознатије радио драме:

Меџаморфозе, Зимска дуџмад, Пансион Пролеће, Кућа љуна бонбона, Истпрага, Мој деда има сан да ја постојанем архипеекџа...

Најпознатије ТВ драме:

Мала шала, Свечана обавеза. Вера Хофманова...

Најпознатије ТВ серије:

Порџреџ Илије Певца, Највише на свеџу целом...

Најпознатији филмови:

Најбољи, Боље од бексџва, Држава мрџвих...

Најпознатије џозоришне драме:

Насџ, Последња рука џред фаџронџ, Ново је доба, Рави, Свеџи Сава, Краљевић Марко, Срџска драма, Ђенерал Милан Недић, Вирус, Јанез, Хоџел Евроџа, Велика драма, Бајка о чеџљу и виолини, Зечџи насџ...

Најзначајније награде:

Три Стеријине награде за драме *Ново је доба*, *Бенерал Милан Недић*, *Јанез*; три Нушићеве награде за драме *Рави*, *Свети Сава*, *Краљевић Марко*; три награде на Фестивалу филмског сценарија у Врњачкој Бањи.

Драма *Ново је доба* уврштена у десет најбољих послератних српских драма.

Телевизијска драма *Свечана обавеза* уврштена је у три најбоље телевизијске драме икада снимљене у продукцији РТС-а и победник је интернационалног ТВ фестивала у Пловдиву.

Мала шала је уврштена у антологију најбољих ТВ драма.

ТВ серија *Пориреи Илије Певца* победник је Фестивала у Монте Карлу.

Добитник “Златног беоцуга” за трајан допринос култури града Београда.

Добитник “Кристалне призме” и “Златне мимозе” за филм *Боље од бексџива*.

Превођен је на македонски, бугарски, пољски, руски, грчки, енглески и немачки језик.

Био је управник Српског народног позоришта у Новом Саду.

Редовни је професор и декан Факултета уметности “Академије уметности Браћа Карић”.

Живи и ради у Земуну.

Синиша КОВАЧЕВИЋ

ЗЕЧЈИ НАСИП
савремена трагедија

ЛИЦА:

МИХАЈЛО САВИЋ, 45 година,
има златне руке, Савамалац.

МАРИЈА САВИЋ, 42 године,
Михајлова жена, домаћица.

МАРКО САВИЋ, њихов син, 9
година.

РУДОЛФ ШТАЛ, 50 година,
Немац, Михајлов дужник а богами
и поверилац.

ВОЈА ЈАРЧЕВИЋ, 44 године,
ложач,
Савамалац. Познатији као Јарац.

ВЛАДА МАНОЈЛОВИЋ,
45 година, професор српског.
Савамалац.

ВИОБРАН РАКИЋ, 40 година,
лимар, Маријин брат. Савамалац.

СЛОБОДАН РАКИЋ, 19 година,
матурант, Виобранов син.

СТОЈАН ЂЕЛОВИЋ,
19 година, матурант, Савамалац.

МИЛАДИН
ВОЛАРЕВИЋ-МИМЕ,
19 година, колпортер, Савамалац.

ТИОСАВ, полицајац, 50 година.

ЉУБА ПЕКАР, Савамалац.

РУЖА, Владина жена.

ПЕРИЦА, 9 година, Ружин и
Владин син.

ХЕРМАН, Рудолфов подређени.
SS официр. И пратилац.
И помагач.

Дешава се у Београду у
Савамали.

Зима је.

Пуца камен.

1.

(Сїаваћа соба Марије и Михајла Савића. Мрак. Исїод венчане слике, на брачној пїосїељи, сїавају Михајло и Марија. Он има чеїрдесетїїетї зїодина, она је нешїїо млађа. Он је јак, широких пїлећа, дебелої враїиа, досїиа висок. Она је складно зїрађена, леїолика, јачих бокова и зїруди. Зазвони будилник. Марија се пїрзїне, пїоїледа у саїи, закочи зїа. Мазно се обраїии Михајлу.)

МАРИЈА: 'Ајде, деда Дркајло, време је.

(Михајло се окрене на друзїу сїрану.)

МИХАЈЛО: Пусти ме.

МАРИЈА: 'Ајде, срећо, пробуди се, мораш.

МИХАЈЛО: Још мало.

(Марија зїа пїочне љубиїи.)

МАРИЈА: Нема још мало. Одмах.

МИХАЈЛО: Колико је сати?

МАРИЈА: Време је.

МИХАЈЛО: Немогуће, сад смо легли.

МАРИЈА: Поспанко један.

МИХАЈЛО: Је л' сат уопште звонио?

(Марија пїромрмља, између пїољубаца.)

МАРИЈА: Аха.

(Михајло дохвайи саїи, пїринесе зїа очима.)

МИХАЈЛО: Па тек је пола шест.

(Схвайи.)

Бубре.

(Узме је у заїрљај. Марија се од срца насмеје. Мазно.)

МИХАЈЛО: (Између пїољубаца.)

Као, случајно си навила пола сата раније, а?

(Марија манзїуйски климне зїавом и насмеје се.)

2.

(Зимско праскозорје на обали Саве. Београд, и Савамала, још увек уио-нули у сан. Насиј. Огромна река ваља саније и ко зна одакле оићлавлене балване. Изнад бејонског насииа, изнад чијег нивоа је вода већ давно прећерала, послагане вреће пуњене ђеском. Неколико редова. Пуца камен. Дуж насииа, расћорешени људи. Нико не збори, само им из усћа и ноздрва сукљају дебели језици водене царе. Неколико ваћрица шиња уз насии. Људи поцућкују, неколико њих пуни цакове ђеском, са велике гомиле, неколико мећара иза. Очићо је вода већ ојасно близу последњем реду врећница са ђеском. Слаже се нови, ко зна који ред. Зечји насии. Мук. Само се, кад-кад, чује сћраховићи прасак. Сударају се саније.)

3.

(Кухиња у кући Михајла и Марије Савић. Уићљено светило. Михајло седи за сћолом, Марија крај шћореша лућа јаја у шићан.)

МИХАЈЛО: Маштам о две ствари. Да се једном наспавам ко човек и да опет поједем осам јаја за доручак. К'о некад.

МАРИЈА: Иди пробуди Марка.

МИХАЈЛО: Нека га још мало.

МАРИЈА: Закасниће.

МИХАЈЛО: Јел спаков'о синоћ књиге?

МАРИЈА: Јесте.

МИХАЈЛО: Онда нек спава још мало.

МАРИЈА: Иди пробуди га.

(Донесе кајгану и сћави исћред свог човека.)

МИХАЈЛО: Што си досадна, нек спава дете.

МАРИЈА: Дете ће ти закаснити у школу.

МИХАЈЛО: *(Преко zaloгаја.)*

Стави ракију на шпорет.

МАРИЈА: Ставила сам. Кол'ко је сати?

(Михајло ићргне цегни сачи.)

МИХАЈЛО: Десет до седам.

- МАРИЈА: Иди пробуди га, трчаће опет.
- МИХАЈЛО: Чекај да завршим.
- МАРИЈА: Е, Дркајло један. Докле данас остајеш?
- МИХАЈЛО: Откуд знам.
- МАРИЈА: Пумпа је опет заледила.
- МИХАЈЛО: Успи у њу вруће воде.
- МАРИЈА: Ја свако јутро треба да сипам врућу воду, зато што си ти лењ да је обмоташ сламом.
- МИХАЈЛО: Данас, кад се вратим с насипа.
- (Седне мужу у крило, заӣо шӣо је Михајло на ӣо на̄тера. Једнос̄тавно је ухваӣи за руку и довуче је себи.)*
- МАРИЈА: То ја слушам откад се први пут заледила.
- (Михајло је ӣољуби.)*
- МАРИЈА: Месец дана сипам врућу воду.
- (Михајло је ӣољуби.)*
- МАРИЈА: Смрзнем се свако јутро.
- МИХАЈЛО: Ко пи...
- (Марија му с̄тави руку на ус̄та.)*
- МАРИЈА: Марш. Руке ми поплаве скроз. Други мужеви...
- (Михајло је о̄еӣ ӣољуби.)*
- МИХАЈЛО: Иди пробуди малог.
- МАРИЈА: *(Тресне кр̄у о ас̄тал.)*
Марш, говедо мушко.
- (Ус̄тине и ӣође ӣрема де̄ӣеӣовој соби. Окрене се на враӣима.)*
- МАРИЈА: И да знаш, ја још данас сипам врућу воду и ...
- МИХАЈЛО: И квит.
- (Михајло омаже комадом хлеба ӣӣза̄њ из ко̄а је јео, ус̄тине и на с̄тави десет̄ак чаши. Марија се враӣи.)*
- МАРИЈА: Неће.
- (Михајло обува г̄умене чизмет̄ине.)*
- МАРИЈА: Неће и квит.

(Михајло се њродере из свеџ ѓласа.)

МИХАЈЛО: Марко, устај, немој да ти ја долазим!

(У кућу, без куцања, бане десетџак каљавих и ѡрозоблих људи. Гумене чизме, бунде. Мокри. Видели смо их већ на насипу. Човек Михајлових ѓодина, висок и мршав, ѓрубоџ лица. Јарац.)

ЈАРАЦ: *(Окачи кабаницу на чивилук.)*
Шта се дереш. Добро јутро.

(И осџали ѡоздраве.)

МИХАЈЛО: Будим саранитеља. Мајкино чедо. Седите.

МАРИЈА: Добро јутро. Седите.

(Приђе једном од људи, ѡмаже му да скине бунду...)

МАРИЈА: Што ово дете вукљаш са собом, сви су луди и непоштени, само си ти поштен и паметан.

(Приђе једном двадесетџоѓодишињаку.)

МАРИЈА: Јеси се смрз'о, пиле теткино?

СЛОБОДАН: Нисам тетка, у реду је...

МАРИЈА: Ђавола је у реду... Како уопште идеш у школу ако ноћ продреждиш на насипу... Мој луди брат.

(Приђе браџу ѡоново, ѡџџа му леђа, да ли је мокар.)

МАРИЈА: Како су кева и ћале?
(У ѡола ѓласа.)
Нико није довукао дете, осим тебе.

ВИОБРАН: Обавеза је обавеза за све. Не брани туђе, своју кућу брани.

ЈАРАЦ: Курац је, извини снајка, за све. Ено пуна Кнез Михајлова избеглица. Ниједан није на насипу.

МИХАЈЛО: Смрзли сте се?

СТОЈАН: Опасно.

(Јарац и даље води своју мисао.)

ЈАРАЦ: За вас Савамалци, обавеза. Ванредна одбрана. А за лези-лебовиће избегличке...

СТОЈАН: И ја сам избеглица.

ЈАРАЦ: Ти си рођен ту у Карађорђевој...

СТОЈАН: Кева и ћале су ми у прошлом рату побегли из Гацка са једним цегером. Можеш слободно и мене да рачунаш у избеглице. Мало им је њихове муке, још ћеш ти да им сереш...

ВЛАДА: Ај' сад, доста...

(Марија им сића врућу ракију.)

ВЛАДА: Ведрина целу ноћ. Пуца камен. Није ми јасно од чега расте.

МИХАЈЛО: Сигурно су узводно кишурине... Или снег.

(Један од људи засји за сићолом. Марија им сића ракију.)

ЈАРАЦ: Само да се не заледи, онда смо најebали. Извини снајка.

(Марија се насмеје.)

МАРИЈА: Ништа. Ништа. Пијте, угрејте се.

МИХАЈЛО: Је л' нарасла ноћас?

СТОЈАН: Онако.

ЈАРАЦ: Подлокала код Јалије. Тамо је најгоре.

МАРИЈА: Скините се, биће вам хладно кад изађете.

ВЛАДА: Сад ћемо ми да идемо.

СЛОБА: Од чега расте, нисам лепо паметан?

ВЛАДА: Од чега? Не пада код нас, ал' пада горе.

ЈАРАЦ: Два месеца нисам спав'о ко човек. И кад заспим сањам како пуним џакчиће. Па докле, пизда му матерна. Извини снајка.

МАРИЈА: *(Кроз смех.)*

Ништа, ништа.

(Људи пију, Марија им долива. Лед са чизама и бунди се топи и разлива по патиосу. Разговор све живљи, људи уидају један дружом у реч.)

ВИОБРАН: Деда Митар, рибар, каже да никад није била ни већа, нит је икад водостај тол'ко трај'о.

ВЛАДА: Није то водостај него водораст.

(Сви се насмеју.)

СТОЈАН: Четрдесетшести дан.

СЛОБА: Ванредне.

МИХАЈЛО: И шест редовне, педесдва.

ВИОБРАН: Биће рибе догодине ко глиба. Деда Митар каже да су тако и тријеспете, после водостаја, на пролеће рибу вадили кр-парама.

ВЛАДА: Само, кажу, да онда није била оволика.
(Устјане.)
'Ајде, људи, попијте, па да идемо.

ВИОБРАН: Кажу ти кева и ћале да ти и мали пређете код њих. На Чубури је скроз безбедно. Каже ћале да му је бог посл'о пакет кад је пост'о Чубурац.

МАРИЈА: Не треба.

СТОЈАН: (Виобрану.)
Откуд твој ћале на Чубури.

ВИОБРАН: Кева ми је са Каленића. Па кад су ми деда и баба зевнули, он и кева пређу тамо. Оставили мени ову гајбу овде.

МИХАЈЛО: (Марији.)
Па што не одете вас двоје?

МАРИЈА: Ма јок. Неће бити ништа. А и да одем, ко да вама кува шумадинца. И да ми доведете овде ове сојке из Бристола, па да после морам да крчим. Јефтиније је овако.

(Људи се насмеју.)

СЛОБОДАН: Тетка, боље вам је тамо.

МАРИЈА: Кућа не лежи на земљи, него на жени. А и Марку је далеко школа. Ма неће поплавити, не брините. Не бојте се...

ВЛАДА: Не бојте се, добро бити неће, што рече Његош. Ај'мо.

СТОЈАН: (Зайева.)
Београдски мали пијац потопила Сава...

(Сви се насмеју. Влада почне да дрма засјалоџ човека. Панично.)

ВЛАДА: Миладине, устај, провалила!

(Сви се насмеју. Миладин лењо дигне ѓлаву.)

ЈАРАЦ: Ја сам чуо да човек од тога може да полуди.

ВЛАДА: Од буђења?

ЈАРАЦ: То, кад га њакаш чим заспи. Није то за зајбанцију. Извини снајка.

(Марија се насмеје.)

ВИОБРАН: Секо, да нам није тебе и ове твоје вруће.

(Сви поусийају. Влада из цейа извади лийру ракије.)

ВЛАДА: Ево Марија. Ово за ујутру.

СТОЈАН: Фала ти пуно.

МАРИЈА: Ма побогу људи, па нема на чему. Па и ви би тако да је ваша кућа на обали.

СТОЈАН: Опет смо искаљали.

МИХАЈЛО: Ај, не сер'те више, извини снајка.

(Сви йрсну у смех.)

ВЛАДА: Овима из твоје смене реци да је у Јалији и овде код тебе најгоре.

(Марија йридржи Михајлу бунду.)

МИХАЈЛО: Без бриге.

(Људи йоздрављају и излазе.)

МАРИЈА: *(Влади.)*
Поздрави Ружу. Дођите.

ВЛАДА: Кад се ова салаука заустави. Уздрављу.

ЈАРАЦ: Снајка извини.

(Муж удари Марију по сйражњици.)

МАРИЈА: Марш, кретену.

(Изађу сви осим Виобрана и Слобе. Марија му йридржава бунду. Обраћа се Слободану.)

МАРИЈА: Да не слушаш овог лудог оца више. У школу и тачка. 'Оћеш да не матурираш, је л' то 'оћеш...

(Изађу сви. Осйану само сесйра и брай. Марија закойчава бунду Виобрану.)

МАРИЈА: Стварно си блесав. Да га више не вучеш по овој хладноћи и голомразици... Пропашће ти дете, коме.

ВИОБРАН: Разводим се.

МАРИЈА: Шта кажеш?

ВИОБРАН: То што си чула. Сом се разводи.

(Тајац.)

ВИОБРАН: Дефинитивно.

- МАРИЈА: Не будали.
- ВИОБРАН: Не будалим. Вара ме, смеје ми се цео Београд, мислим да и мали зна, кева и ћале су чули, ортаци ми се смеју иза леђа...
- МАРИЈА: С ким?
- ВИОБРАН: Неки Пољански, са радија...
- МАРИЈА: Јеси сигуран... Људи су стока, чаршија је...
- (Браћ је њрекине.)*
- ВИОБРАН: Ма више се и не крију.
- МАРИЈА: Ово није време за разводе, Виобране...
- ВИОБРАН: А које јесте.
- МАРИЈА: У смутна се времена човек не разводи. Нарочито не после двадесет година брака.
- ВИОБРАН: Двадесетдве.
- МАРИЈА: Трипут мери једном сеци.
- ВИОБРАН: Премерено.
- МАРИЈА: Је л' тај ожењен? Нису ово времена за разводе, Бато... Па крај са крајем се једва... Боже не могу да верујем. Џукела једна покварена.
- ВИОБРАН: Иде слава. Треба да правим будалу и од себе и од вас... Кева и ћале... Разумеш... Пуна кућа гостију, сви се подгуркују, свима непријатно...
- МАРИЈА: Ма поломи курву, одвикни је од швалерисања...
- ВИОБРАН: Не вреди...
- МАРИЈА: Вреди, видећеш... Из раја је, веруј ми...
- ВИОБРАН: Пре би руку одсек'о... Како ћу ја без ње, кад ја њу отерам, Боже благи...
- МАРИЈА: Онда том Пољанском по тамбури. Не дај на себе... Види колики си... Брани себе и своје.

(Са њраћа собе оџласи се клинац у њицами, онакав какви моџу бићи девећтоџодишњи њринчеви након сна.)

КЛИНАЦ: Је' се ти то, ујко, вазводиш?

(Тишина. Најољу њуцају саније и камен. Виобран исћрчи из куће, износећи њуне очи суза.)

4.

(Насий. Зимско прейодне. Прамење магле над реком. Санйе. Јарац, Михајло и Виобран крај ваїрице. Људи у послу. Влада и Сїојан обилазе и загледају насий. Где-где поїправе врећу са њеском или несигурно месїо поклоїе новом врећом.)

ЈАРАЦ: Шта је оно, лебац ти се огадио. Ено га, потону сад.

СЛОБОДАН: Које? Оно уз велику санту?

МИХАЈЛО: Цркотина нека, или пањ.

ЈАРАЦ: Сунце ти јебем, оно је човек!!!

МИХАЈЛО: Где, бре?

ЈАРАЦ: Ено тамо.

МИМЕ: Потону...

СТОЈАН: Људи, човек у Сави, удави се човек!! Људи!

(Људи се скуїе. Жагор, врева, неверица.)

ЈАРАЦ: Ено га.

(Онда се са воде зачује језиви урлик самрїника. Замрзне крв у жилама. Михајло збаци са себе бунду, изује чизме и поїрчи неколико мейшара низводно.)

ВЛАДА: Михајло, јес' ти луд!

(Поїрчи за Михајлом да га ухвайи, али Михајло скочи у воду. Сви поїрче низводно, прайећи реку. Слободан се скине у намери да скочи у воду, али га Влада чврсїо сїегне.)

ВЛАДА: Помери се, маму ти јебем балаву, пичку ћу ти поломити.

(Доїрчи Виобран.)

ВИОБРАН: Држи га куме, кумим те Богом.

5.

(Кућа Михајла Савића. Марија посїавља сїо. За сїолом, оборене главе седи њен и Михајлов син Марко. Девей година, "коїрља" Р.)

МАРИЈА: Ништа ме се не тиче и квит. Сад кад ти отац дође, видећеш свог госу.

- МАРКО: Немој да му кажеш, молим те. Ово је први и последњи пут.
- МАРИЈА: *(Иронично.)*
Први и последњи.
- МАРКО: Мамице, молим те.
- МАРИЈА: *(Љуџа.)*
Први није, а да буде последњи, у то ће те убедити отац, сад кад дође.
- МАРКО: Први ме је дивао.
- МАРИЈА: Увек тебе неко први дира, невинашце мајкино. А мени једном месечно стижу писма од учитеља.
- МАРКО: Псов'о ми је матев.
- МАРИЈА: От'о си му ужину. Школски страх и трепет.
- МАРКО: Мамице, он је мени први...

(Тоџ иренуџка у собу ѓруну десетак унезверених људи. Носе Михајла између себе, умоџаноџ у бунде и њебад. Јарац и Влада само у џемџерима, очиио је да су Михајла умоџали у своје бунде. Марија усџане, оџме јој се ѓласни уздах, а онда осџане укоџана, са шаком смешно џосџављеном џреко носа и усџа.)

- ВЛАДА: Дај брзо ракије!
- МАРИЈА: *(Некако се одледи.)*
Је л' жив?
- ВЛАДА: И ланене пешкире.
- (Марија џриџрча Михајлу. Људи ѓа сџусџе на сџо.)*
- МАРИЈА: Михајло! Влаго, је л' жив, ако Бога знаш?
- ЈАРАЦ: Жив је, снајка, не брини.
- ВЛАДА: Дај ракију.

(Марија џреџура џо ормару џражећи џешкире.)

- МАРИЈА: Ланени...
- (Сџојан дође до креденца и сам узме ракију.)*

- ВЛАДА: Скидајте га, брзо.

(Људи се уџурбају око Михајла, скидају ѓа. Миладин Сџавач, џоџџуно несвесно и неџоџребно, џочне џедиџи вунене чараџе које је неџоџ скинуо са Михајла. Марија сџоји крај њих, као ударена уџицом секире, руку џуних џешкира.)

МАРИЈА: Шта је било?

(Михајло ускоро осїане їоїїуно наї.)

МАРИЈА: Шта се десило?

(Влада узме ракију и їокушава да је силом усїе Михајлу у усїа.)

ВЛАДА: Отворите му уста.

(Марији.)

Извадио је човека из Саве.

(Двојица силом оїворе усїа Михајлу.)

ЈАРАЦ: Ал' је сте'го, брат га јебо.

(Влада їажљиво сїа ракију Михајлу у усїа. Михајло се закашље.)

СЛОБА: Добро је. Течо, ало...

СТОЈАН: Трљајте га.

(Масирају Михајла ракијом и ланеним їешикирима. Иза лана, на Михајловој кожи, осїају широки, црвени їраїови.)

МИЛАДИН: Јаче људи, прса су најважнија.

МАРИЈА: Каквог човека?

ЈАРАЦ: Људи, за так'у ствар треба имати муда, бре. Извини снајка.

(Масери врло озбиљно схваїају свој їосао. Михајло зајечи.)

МАРИЈА: Лакше мало, молим вас.

ВЛАДА: Ништа ја нисам видео. Само чујем...

(Марија їа їрекине.)

МАРИЈА: Шта је било, побогу човече?

ВЛАДА: Извадио је дављеника.

СТОЈАН: Срећом да је била она чакља.

МАРИЈА: Како?

МИЛАДИН: Ја сам само чуо Јарца, онај се дави. И видео Михајла како скаче.

ВЛАДА: Скувај, Марија, нешто топло. Чај или ракију.

ВИОБРАН: Сад је све готово. Све ће бити у реду.

(Заїрли сесїру.)

СЛОБА: Да је теча закаснио десет секунди, оде онај.

- ВИОБРАН: Трећи пут га избацило.
- МИЛАДИН: Плива ко тане, риба му није равна.
- ЈАРАЦ: Рођен, бре, на води, о'де одрасто, како, бре, не би плив'о. Савамалци прво пропливају, па проходају.
- СТОЈАН: Ма, јес' ти вид'о шта је дављеник. Кад увати, ко менгелама. Нисмо ми, тетка Маро, могли одвојити оног од Михајла пет минута. Прсти ушли у месо. А и Михајло стег'о ону чакљу, зглобови му, бре, побелели, мислиш смрвиће је, бог те јебо.
- МАРИЈА: Какву чакљу?
- ЈАРАЦ: Кад је Михајло допливо до оног сиротковића, поч'о га је вући према обали. Док је, разумеш, им'о снаге. Кад је поч'о да балдише, онда му је Стојан успео да дотури чакљу.
- МАРИЈА: О, Боже господине.
- ВЛАДА: Кувај нешто Марија.

(Марија се ужурба око шћорейџа.)

- МАРИЈА: Где је тај несрећник? Је л' жив?
- ВЛАДА: Однели су га у болницу. Плав ко шљива.
- МИЛАДИН: Како је уп'о? С насипа вероватно?
- ЈАРАЦ: Тај ако се извуче, ја ћу престанем да псујем, јебеш ми матер.
- МИЛАДИН: Ма какви са насипа. Носила је њега дуго.
- МАРИЈА: Можда је неки самоубица. Јадничак.
- ВЛАДА: Ко то зна.
- ВИОБРАН: Ко на ову зиму сам да скаче.
- ЈАРАЦ: Знаш ти шта значи, сад у води пет минута. Пукнеш ко чаша. Оде срце док си рек'о кајла!
- СЛОБА: Извући ће се.
- ЈАРАЦ: Дај Боже. Ал' сумњам.
- ВЛАДА: Упао је сигурно.

(Марија њек сад љримејџи да је љошћуно заборавила на сина који љре- љлаиен и збуњен, сћоји шћућурен крај шћорейџа. Приђе му и љочне ља љубијџи љо рукама и шћемену. Онда ља љривије уз себе, љолико снажно као да хоће да ља врајџи у ушћробу.)

- МАРКО: Добво је, мама.

(Ревносни масери и даље у свом деликајном љослу, несмањеном же- сћином. Онда Михајло јекне два-шћри љуџа. Усћрави се, седне.)

МИХАЈЛО: Лакше мало, пизда му матерна.

(Мук. Јарац се полако и теаирално йрекрсийи.)

ЈАРАЦ: Хвала ти свети Николице.

6.

(Сїаваћа соба Марије и Михајла. Михајло лежи у кревейу. Уђе Марија, унесе йослужавник са чајем.)

МИХАЈЛО: Не могу више, ако Бога знаш.

МАРИЈА: Мораш, срећо, да се изнојиш.

(Сїави йослужавник йред мужа и седне на ивицу кревейи.)

МИХАЈЛО: Мали спава?

(Марија йоїврди злавом.)

МИХАЈЛО: Врело је.

МАРИЈА: Ништа ја не знам.

МИХАЈЛО: Имаш ти душу? Ошурићу се.

(Михајло срче, Марија не скида йоґлед са своґ човека.)

МАРИЈА: Како ти је?

МИХАЈЛО: Ужасно.

МАРИЈА: *(Уйлашено.)*
Како ужасно?

МИХАЈЛО: Као да ме је тенк прегазио. Боли ме свака кошчица. То је од оних клипана и њихове масаже.

МАРИЈА: *(Нежно.)*
Мој херој... Је л' много хладна?

МИХАЈЛО: Ма где је хладна у децембру, шта ти је...

МАРИЈА: Моја луда глава. Сад скакати у реку. И то нико други, него баш он.

МИХАЈЛО: Ти да си чула тај урлик, није он ни запомагао, није то било ни упомоћ, него урлик. Невероватно. Тако човек да може да урликне.

МАРИЈА: Тако гласно?

МИХАЈЛО: Није ту ствар само у гласноћи... То јесте невероватно гласно, али има још нешто... Јебем ли га, неку пуноћу, језу неку, шта ли... Страх... Је ли преживео?

МАРИЈА: Био је Влада овде док си спавао. Нико није могао да оде до болнице, опет расте...

МИХАЈЛО: Па шта је то побогу...

(Марија га задрли, наслони му главу на раме, зајлаче.)

МАРИЈА: Могла сам те изгубити...

(Михајло је милује по коси.)

МИХАЈЛО: Добро је... Нека.

МАРИЈА: Шта нека... Шта би ми без тебе, главо луда... Шта бих ја без тебе...

(Плаче. Михајло је љуби по коси, по љујцима јој скида сузе. Она му почне узвраћати. Ојраје по неколико иренућака, Михајло је преврне под себе.)

7.

(Насип. Провејава. И као да снег појачава сивило зимског сунџона. Стојан и Слободан слажу вреће.)

СТОЈАН: Ево још овде. Тако.

(Намесити врећу. Не цури више муљава ледењача.)

СТОЈАН: Дај да седнемо мало. Имамо и ми душу.

(Седну на вреће. Зајале. Одбијају њаве димове. Свећилка на бандери чкиљаво се ујали.)

СТОЈАН: Па где си ти, побратиме? Не виђам те.

СЛОБОДАН: Како, па сваки дан смо овде...

СТОЈАН: Не мислим на насип, знаш ти о чему ја говорим, немој ми се правиш луд. Кол'ко ниси био у Обилићу?

СЛОБОДАН: Један баритон мање, више. А и коме је сад до песме.

СТОЈАН: Дођи ти само. Мање се пева, више планира и разговара.
(Значајно.)

О важним стварима.

СЛОБОДАН: Преморим се овде... Не могу. А и мене те важне ствари не занимају. Знаш да је пао мали Јарац.

СТОЈАН: Чуо сам. Где?

СЛОБОДАН: На штајги.

СТОЈАН: Јебеш ми кеву, он није нормалан. Па ко сад иде да краде на железничку станицу, има више пандура у цивили, од путника. На чему је пао?

СЛОБОДАН: Нешто крупно изгледа. Неће велики Јарац да прича ништа, проба да га вади.

СТОЈАН: То мало теже. Једино, пушку у руку... Који му је...

СЛОБОДАН: Је л' ти се јавља ћале?

(Стојан одмахне главом.)

СТОЈАН: Кева 'оће да ми свисне... Три месеца ни речи.

СЛОБОДАН: Јавиће се, видећеш. Видра је то.

СТОЈАН: Тетак ти плива као риба. Јеси ти стварно хтео да скачеш?

СЛОБОДАН: Јесам. Људски је живот светиња. Ајмо, цури доле код Бродарске касине.

СТОЈАН: Седи још мало, да попушимо. Не морамо све баш нас двојица.

СЛОБОДАН: Тотално смо неорганизовани. А власт као да боли курац, хоће ли пола Београда отићи под воду.

СТОЈАН: Ма која, бре, власт... Па ми смо под окупацијом, бре... Која курчева власт. Гомила неспособних лопова и... Ма, пичка им материна издајничка... Која су они власт. Па зна се ко влада окупираним земљама... Окупациони гувернери...

СЛОБОДАН: Тише, чуће те неко...

(Стојан све више ђада у вајру.)

СТОЈАН: Ма нек чују, боли ме стојко... Власт. Од зла оца и од горе мајке... До јуче кер није им'о за шта да их уједе, сад се возају у црним лимузинама. Има да лети перје... Јој, кад народу пукне трпило... Јој.

СЛОБОДАН: Ничија није до зоре горела.

СТОЈАН: Ничија... Да те питам, побратиме...

СЛОБОДАН: Питај...

СТОЈАН: Мало ми непријатно...

СЛОБОДАН: Слободно.

СТОЈАН: Сад си најбољи са Љубом пекаром... Кажу, стално сте заједно...

СЛОБОДАН: Ма јок...

СТОЈАН: 'Оћу само да ти кажем да се чуваш.

СЛОБОДАН: Што?

СТОЈАН: Тако. Ти знаш шта се о њему прича.

(Насићом наиђе Миладин. Пуне руке новина.)

МИЛАДИН: Покушај атентата на министра полиције! Покушај атентата на министра полиције, атентатор побегао кроз Ботаничку башту. Покушај атентата...

СТОЈАН: Де си бре, Миме... Шта има, буразеру...

МИЛАДИН: Пуцали на скота...

СЛОБОДАН: Је л' жив?

МИЛАДИН: Још се не зна? Пао мали Јарац...

СТОЈАН: Чули смо.

МИЛАДИН: Стигле нове курве у Бристол. Одличне су?

СТОЈАН: Румунке?

МИЛАДИН: Ма јок, бре, наше из Босне. Не може да се уђе кол'ка је гужва... Једва сам се убацио синоћ.

СТОЈАН: Ђубрад. Па је л' им ишта свето, мајку им јебем. Па то су ти сестре, Миладине...

МИЛАДИН: Ма де, бре, курве сестре, шта ти је Столе... Сестру рађа кева, рава је рава, разумеш...

СТОЈАН: Јој, Срби... Где ће вам душа...

СЛОБОДАН: Несрећа нема нацију, брате... Она је интернационална.

СТОЈАН: *(Иронично.)*

Је л'... Је л' те то Љуба пекар научио, брате... Друже брате.

МИЛАДИН: Је л' ти се јављ'о ћале?

СТОЈАН: Шта те боли курац.

(Крене љућити и расрђен ка ѿмрчини.)

МИЛАДИН: Чекај брате, шта ти је...

СЛОБОДАН: Стани, Стојане... Побратиме!

(Стојан оде не осврћући се.)

МИЛАДИН: Који му је?

СЛОБОДАН: Је л' знају ко је?

МИЛАДИН: Ко, бре?

СЛОБОДАН: Атентатор.

МИМЕ: Ма какви. Ко да га увати? Ови наши слепци од пандура. Су-тра стиже нека специјална полицијска екипа из Немачке...

МИЛАДИН: *(Поџрчи за Сџојаном.)*

Чекај Столе, мајке ти... Ево, нећу да идем више у Бристолу. Балетовог ми и кевиног гроба... Чекај, брате...

(Оџрчи за Сџојаном. Слободан сџоји сам на насийу. Луџају санџе. Црне вране џолеѓале џо белом леду. Слоба џледа а онда и он џоџрчи за џриџаџељима.)

8.

(Кућа Михајла Савића. Породица за сџолом. Доручкују.)

МИХАЈЛО: Ја сам теби рекао, ако можемо као људи и као другови, можемо. А ако не, не. Још једном нешто чујем, поломићу те. Са тобом, изгледа, не вреди лепо.

МАРКО: Тајо...

МИХАЈЛО: Сад ја причам. Ти знаш да ја у школу, да те проверавам, нећу да идем. Знаш и зашто. Ја сам мислио имам одраслог сина, можемо се, разумеш, дружити и договарати о свему, а ти деци отимаш ужину. Јеси гладан, је л' ти матери није спремила, а?! Све си оцене покварио. Марко, још једном нешто слично, пази, и заборавићу да имаш девет година, пребићу те као мачка, часну ти реч дајем.

МАРКО: *(Кроз сузе.)*

Тајо, нећу више, часна веч.

МИХАЈЛО: Часна реч?

МАРКО: Часна веч.

МИХАЈЛО: Ево рука. И нећемо сад да плачемо, то ћемо да оставимо њима.

(Покаже џлавом на Марију. Оџац и син се рукују. Реско куцање на вратиима. Само једном. Одлучна рука широм оџвори вратиа. Човек у црној SS униформи сџоји на вратиима. Рука на џоздрав.)

SS: Хајл Хитлер!

(Мук. Иза Немчевих леђа, у Михајловој авлији, неколико немачких војника.)

SS: Господин Михајло Савић?

МИХАЈЛО: *(Несијурно.)*
Да.

(Есесовац њружи руку.)

SS: Мајор Рудолф Штал. Дошао сам да вам захвалим. Мене сте јуче извадили из воде.

(Ђуше.)

МИХАЈЛО: То би свако урадио... Моја жена Марија.

МАРИЈА: *(Смушено.)*
Драго ми је.

(Рудолф Штал, SS мајор лући њејтама и њољуби Марији Савић руку.)

ШТАЛ: Госпођо.

(Ојеји дуђа њауза.)

МИХАЈЛО: И мој син Марко.

ШТАЛ: Сви троје на М. Баш згодно. Здраво Марко. Херман!

(Клинац не удосјоји Штала одђовором. Уђе Херман са брдом њакети.)

ШТАЛ: Данке Херман. Мали поклони. Цвеће за даму.

МАРИЈА: Нисте требали.

ШТАЛ: Господине Савићу, бићу вам захвалан док сам жив. И ја и моја породица.

(Михајло Савић, још њод шоком, смушен, унезверен, можда би се чак мођло рећи разочаран, ујлашен.)

МИХАЈЛО: Не морате захваљивати... Десило се тако... па то је тако нормално.

ШТАЛ: Нисам сигуран да је баш најнормалније у децембру скакати у реку. Како се осећате, мислим здравствено?

МИХАЈЛО: Сасвим добро, хвала.

ШТАЛ: Изађите Херман. Поћи ћете, још данас, са мном код лекара.

МИХАЈЛО: Нема потребе, господине, сасвим ми је добро.

(Ойейі заћуйіе.)

МАРИЈА: А ти никако да понудиш господина Штала да седне. Седите, изволите.

(Шійал и даље сійоји.)

ШТАЛ: Све је сређено, преглед је заказан. Мислим да је потребно да то учините. Код немачких доктора.

(Пауза.)

МАРИЈА: Седите, изволите.
(Михајлу.)
А да ипак одеш...

ШТАЛ: Кола ће вас одвести и довести, мајка му стара, нисте дете да се око таквих ствари убеђујемо.

(Још увек сви сійоје. Марија њочне ойііакивајіи њоклоне: намирнице, обућа, ѡрава кожна лойііа...)

МАРИЈА: Стварно нисте требали, господине...

ШТАЛ: Ситница у односу на то колико сам ја задужен.

МИХАЈЛО: Седите.

(Седну најокон. Шійал се обрајіи дечаку.)

ШТАЛ: Како је у школи?

МАРКО: Добво.

МАРИЈА: А хвала?

МИХАЈЛО: Може једна ракијица?

ШТАЛ: Ако инсистирате.

(И Михајло и Марија исііовремено њођу њо сіасоносну ракију.)

МИХАЈЛО: Нека, ја ћу.

(Аіімосфера ѡуна неуђодних ѡауза, најіеђнуііа, исфорсирана.)

ШТАЛ: Господине Савићу, ја сам искрен човек. Мени се чини да ви од мене зазирете. Ја сам частан човек и у ову кућу сам дошао као дужник и пријатељ.

(Тајац. Траје. Михајло нишиіа не ѓовори. Клокоіі ракије, као ѓрмљавина.)

9.

(Лоџор ојасан бодљиваком жицом. Праскозорје. Наслућује се почетиак дана. Магла пала на сјарушену траву. Блиста иње. Неколико људи наслонених уза зид. Руке везане на леђима. Херман да знак. Зашикеће Црни Лаза. Штејују митраљески меци по белим прсима. Људи-снојови падају полако и изувијано. Као да одлажу сусрећ са смрзнућом блузга-вицом. Блато и крв. И тек кад сви попадају, Црни Лазар се заустави. Црни, да црни бити не може.)

10.

(Сава мала. Насић. Миладин прећоварен новинама, иде улицом.)

МИЛАДИН: Ново време. Ново време... Српски патриота спасао немачког официра. Ново време. Српски родољуб, ризикујући свој живот, скочио у набујалу Саву да спасе немачког пријатеља. *Ново време. Ново време.* Нови доказ српско-немачког пријатељства...

(А као да у гласу Миладина, колорћера, звано Миме има и ироније. Канда.)

11.

(Ноћ на насићу. Око ваћре скућени Михајло, Влада, Јарац, Стојан, Виобран, Слоба, Миме и још пар људи које смо видели код Михајла. Флаша са ракијом иде у крућ.)

ВЛАДА: То је, бре, невероватно. Таква, разумеш, случајност.

ЈАРАЦ: Леби га.

СТОЈАН: Да сам знао ко је и ја би' скочио... Да га за сваки случај убодем и ножем.

ВЛАДА: Ти си из воде извадио Штала. Скак'о си под санте да би спасао Крвавог Рудику. Господе Боже.

(Негде са реке дојре сћраховић прасак.)

ЈАРАЦ: Јутрос су стрељали њих петнаест. Чим је уп'о у логор наредио је да се изведе петнаест младића.

МИХАЈЛО: Зашто?

- ВИОБРАН: Како, бре, зашто? Покушај атентата на Рудија Штала, SS мајора, заменика команданта града, команданта логора Бањица, еј, мајсторе.
- МИЛАДИН: Што скочи, црни Михајло.
- ЈАРАЦ: Како, бре, што скочи. Ко да је он знао за ким скаче. Јеби га.
- СТОЈАН: Ајмо људи.
- МИЛАДИН: Откуд он у води?
- ВИОБРАН: Пуцали на њега на мосту. Убили му шофера и посилног, а гњиди ништа. Кад је вид'о кол'ко је сати, он преко моста.
- ВЛАДА: Па како није био у униформи, пичка му матерна.
- СТОЈАН: Значи, он је био у води од моста довде.
- ЈАРАЦ: Како није био у униформи? Па они је не скидају ни кад јебу.
- СЛОБОДАН: Ајмо људи, време је.
- МИЛАДИН: Ти, Михајло, ко да си се на Бога бац'о камењем.
- ЈАРАЦ: Шта си се ти балави, који курац окомио на Михајла? К'о да је он крив.
- ВИОБРАН: Од моста довде?! Која је то мрцина.
- СЛОБОДАН: Време је, људи.
- МИЛАДИН: Што си, бре, досадан?
- СЛОБОДАН: Расте, магарчино. Провалиће.
- МИЛАДИН: Тата ти је магарчина... Извини чика Виобране.
- ВЛАДА: Који вам је. Доста. Више нигде не иде без десет војника. Сви наоружани до зуба.
- МИХАЈЛО: И код мене је био са војницима.
- СЛОБОДАН: Само да ниси скак'о.
- ВИОБРАН: Да он није скочио, данас би стрелјали сто Срба. Можда и више.
- СТОЈАН: Ајмо људи, најебаћемо.
- (Поново сїравично їрасне негде на средини реке. Људи усїану и крену дуж насийа. Јарац ухвайи Михајла за руку.)*
- ЈАРАЦ: Чек' да запалим. Пуца ноћас, опасно. Не могу никако да се навикнем, сваки пут ме пресече.
- (Намерно сїоро їрийаљује. Сачека да се људи одмакну од њих двојице. Найокон осїану сами.)*
- ЈАРАЦ: Михајло, ко брата те молим.

МИХАЈЛО: Шта је било?
 ЈАРАЦ: Михајло, брат ми је у логору, помагај, ако Бога знаш.
 МИХАЈЛО: Шта ја ту, Јарац...
 ЈАРАЦ: *(Прекине ља.)*
 Дужник ти је, живот си му спасо, молим те ко Бога, ја никад ником нисам ост'о дужан, славићу те место крсне славе, кажи му да га пусти, пустиће га, мора Михајло, никад ништа ником нисам ост'о дужан, јебеш ми матер рођену, брат ми је једини. Куме, помагај!

12.

(Кућа Михајла Савића. Михајло сјава, Марија њара сјаари џемјер. Неко залуја на вратица. Михајло скочи, ојвори их. На вратицама жандармеријски њоднаредник.)

ПОДНАРЕДНИК: Помаже Бог. Јес' ти, какосзове, Милисав Савић?
 МИХАЈЛО: Михајло Савић.
 ПОДНАРЕДНИК: Сигурно?
 МИХАЈЛО: Сигурно.
 ПОДНАРЕДНИК: Долаз' овамо.
 МАРИЈА: *(Прејлашена.)*
 Шта се десило?
(Сјаави ођромни њакетѝ на сјао.)
 ПОДНАРЕДНИК: Ево, какосзове, путер, месо, шећер, конзерве, кафа и сапун. Потпиши.
 МИХАЈЛО: Шта да потпишем?
 ПОДНАРЕДНИК: Морам ја то, какосзове, да правдам да сам све, какосзове, уручио. Доставио, разумеш.
 МИХАЈЛО: Чекај човече...
 ПОДНАРЕДНИК: Све, какосзове, преконтролиши. Немо' после да буде, какосзове, шта ти ја знам. Да и, какосзове, чукулада. Умал' да заборавим.
(Извади чоколаду из џеја и сјаави на сјао. Михајло, збуњен, њојѝисује.)
 ПОДНАРЕДНИК: Значи, ти си, какосзове, извадио господина мајора.
 МИХАЈЛО: Јесам.
 ПОДНАРЕДНИК: *(Двосмислено.)*
 Благо тебе. Срећко.

13.

(Школско дворишйе. Клинци йодељени у две екије иґрају фудбал. Галама и цика. Клинци йикају крйењачу. По сйрани, сйоји сасвим сам, Марко Савић са новом кожном лоййом у рукама. Клинци јуре за крйењачом, Марко Савић йлаче.)

14.

(Кућа Михајла и Марије Савић. Марија и Михајло. Уђе Марко, модар исйод ока, блайњавих колена и йоцейаноґ рукава на кайуиу. Сав увалан у блайо.)

МАРКО: Добав дан.

МАРИЈА: Шта је било?

МИХАЈЛО: Опет си се тукао.

МАРКО: Пвви су ме дивали.

МИХАЈЛО: Шта сам ја теби рек'о?!

МАРКО: Пвви су ме дивали.

МИХАЈЛО: Шта сам ја теби рек'о прошли пут, сунце ти јебем жежено.

(Почне скидайи каши.)

МАРИЈА: Михајло, немој.

(Марко йочне йлакайи.)

МАРКО: Тајо, немој, молим ти се, пвви су ме дивали, очију ми.

МИХАЈЛО: Долази овамо!

МАРИЈА: Немој, Михајло.

МАРКО: *(Исйрекидано и кроз йлач.)*

Псовали су ми матев и оца... и... и Певица више неће да седи са мном.

(Повлачи се уназад, бежећи од оца.)

МИХАЈЛО: *(Сйане.)*

Не лажи!

МАРИЈА: Михајло!

МАРКО: Не лажем, тајо, очију ми... И нису 'тели са мном да се лоптају... и... и... и опет су ми псовали оца...

(Заћуће сви. Јако дуго. Марија и Михајло се погледају. Марко јеца.)

МАРКО: Фудбал су ми исекли... Кожни.

(Изводи из школске борбе исечену лојину. Дуга, мучна ћуиња. Марко јеца.)

МАРКО: Тајо, 'оћеш моћи да ми га оправиш?

15.

(Насић. Влада, Виобран, Миме, Слоба, Јарац...)

МИМЕ: Мајстор Вићо, нема ти зета данас...
(Слоби.)
Нема ти га тетак.

(Мало јејико и мало као да Миме хоће да њеце.)

СЛОБА: Нема ни Столета.

МИМЕ: Столе ће да дође. Отиш'о је на Зелени венац да уваља неку кафу и дуван. Стигло му из Херцеговине...

ВИОБРАН: Јебем вам маму балаву, луду... Па је л' вам мало, мали Јарац.

МИМЕ: Мора од нечег да се преживи, мајстор Вићо.

ВИОБРАН: А, и то што кажеш. Мени у радњу нико не уђе данима. Ко да прави олукe у оваквом времену...
(Јарцу.)
Јеси био да га видиш?

ЈАРАЦ: Не дају.

ВИОБРАН: *(Загрли Јарца.)*
Шта да ти кажем, Војо, брате.
(Влади.)
Шта си се и ти умусио...

ВЛАДА: Чућеш.

ЈАРАЦ: Није добро?

ВЛАДА: Није.

(Иза леђа јојави се Стојан, осмехнућ од увейта до увейта.)

СТОЈАН: Помаже бог. 'Де сте, Савамалци...

СЛОБА: 'Де си ти, брате...

(Сийојан им даје сваком по кутију циџара. Мимеју ѓурне смийуљак новчаница у цей. Извади из цейа флашу са иићем, иружи је Влади.)

ЈАРАЦ: Пази се, Стојане, ако за бога знаш...

СТОЈАН: Ма ко им, бре, јебе матер...

(Гурне Слоби у цей неколико новчаница.)

ЈАРАЦ: Због црне се берзе иде у логор или на стрелиште, Стојане, Стојане...

СТОЈАН: Ловац је да лови, препелица је да се чува... Могу да ме увате...

(Влада ѓа ирке.)

ВЛАДА: Седи овде...

(Сийојан седне. Савамалици око њеѓа.)

ВЛАДА: Била ми данас Марга воскарка. Она је Ружина сестра од тетке. Она са трошарине...

(Пауза. Нешио лебди у ваздуху. Нешио иешко.)

ВЛАДА: Њен Бошко је у Немачкој у заробљеништву. Сталаг А два, код Минхена.

СТОЈАН: Па тамо је и мој ћале... Па у истом су логору.

(Тајац. Оно у ваздуху оијежа за још две ионе, цирка... Мук.)

ВЛАДА: Па... Писао јој Бошко...

(Сийојану.)

И за твог Видака.

СТОЈАН: *(Ледено.)*

Је л' не ваља професоре?

ВЛАДА: Не ваља.

(Мук. Савамалици иообарали ѓлаве, нико не ѓледа у Сийојана.)

СТОЈАН: Како?

ВЛАДА: У бекству. Побегло је њих неколико... Видака су убили сељаци у једном селу... Све су новине у Немачкој писале о томе, каже Бошко. О том патриотском чину... Седамдесет километара од логора.

ВИОБРАН: Па њега су, изгледа, затукли... Ко бесног кера.

(Уједе се за усну.)

СТОЈАН: Јој...

(Ухвати се за главу.)

ВЛАДА: 'Ајде, држи се... 'Оћеш да ја идем са тобом до Мирјане...

СТОЈАН: Јој... Јој, Видаче, несрећнице... Јој мени... Јој, тајко мој...

(Ђуће сви. Јарац из флаше просје неколико каји на земљу. За душу. Стојан експлодира.)

СТОЈАН: *(Гласно, колико га грло носи.)*

Јој мајку вам јебем швапску... Поцркали дабогда сви до колевке, крви ћу вам се пити, све вам јебем и мртво и живо...

ВИБРАН: Мир... Чуће те неко, смири се...

СТОЈАН: Па ја и 'оћу да ме чују, мајку им јебем вашљиву, ја и 'оћу да чују да дођу, да одма' почнем.

(Извади ишићољ из недара.)

Да виде како Ђеловићи свете...

(Стоји са ишићољем у руци, задихан, сиреман на све, махнић и усирей-шао. Веје. Пахуљице као Недићеве иеиобанке.)

16.

(Кућа Савића. Марија кува кафу, за ситолом седе Штал и Михајло. Пију ракију. На чивилуку обешен Шталов кожни кајуи и шайка.)

МИХАЈЛО: Три дана сам вук'о неку кијавицу, после је и то прошло. Од чајева.

ШТАЛ: Шумадијских?

(Насмеју се.)

МИХАЈЛО: Живели.

ШТАЛ: Живели. А ви, госпођо, не пијете?

МИХАЈЛО: Напила се једном још пре рата. Од ликера.

МАРИЈА: Слатко, знате, па ме преварило.

ШТАЛ: Веома ми је драго, господине Савићу, што нисте имали никакве здравствене последице. Узгред, на насип више не морате одлазити.

МАРИЈА: Много вам хвала, господине Штал. Дивно.

- ШТАЛ: Ослобођени сте.
- МИХАЈЛО: Не знам... Није то баш тако једноставно. Шта да вам кажем...
- ШТАЛ: Мислим да вас разумем. Пријатељи, погледи искоса, бојкот, кућа на обали, моралне обавезе... Ако се већ зове *Зечји насий*, не значи да га праве зецови, већ људи.
- МИХАЈЛО: Отприлике.
- ШТАЛ: Како хоћете, од воље вам. Углавном, ако се предомислите, више не морате.
- (Марија донесе кафу.)*
- МАРИЈА: Ево кафице.
- ШТАЛ: Хвала лепо госпођо.
- (Ћуше. Несийало је шеме. Сви шео иравдају сркањем кафе. Значи, ћуше и срчу.)*
- МАРИЈА: *(Тек да нешишо ирозбори.)*
Откад сте у Београду?
- ШТАЛ: Знам, госпођо, зашто ме то питате, да се кладимо.
- МАРИЈА: Зашто?
- ШТАЛ: Због језика, је л' тако?
- МАРИЈА: *(Насмеје се.)*
Јесте.
- ШТАЛ: Од августа четрдесетпрве. Значи, шеснаест месеци.
- МИХАЈЛО: Говорите боље од деведесет посто Срба.
- ШТАЛ: До четрдесетпрве био сам бипатрид. Имао сам и немачки и југословенски пасош.
- МИХАЈЛО: *(Изнанађен.)*
Како то?
- ШТАЛ: Овде сам ја рођен. Ту сам и одрастао, педесет километара одавде, у Руми. Знате где је Рума?
- МАРИЈА: Сремац.
- (Шийал се од срца насмеје.)*
- ШТАЛ: Тако нешто.
- МАРИЈА: А ја се чудим, како може тако добро да говори.
- МИХАЈЛО: *(Оише му се.)*
Значи ви сте фолкс...
- (Уједе се за усну.)*

- ШТАЛ: Фолксдојчер. Не, нисам.
- МИХАЈЛО: Како нисте?
- МАРИЈА: Шта смо вас, нас двоје, напали испитивати.
- ШТАЛ: Не смета ми, госпођо, нипошто. Тридесеттреће мој покојни отац се иселио у Немачку. Тад је на власт дошла његова странка.
- МИХАЈЛО: И ви сте пошли с њим?
- ШТАЛ: И ја сам националсоцијалиста. А ишла је и цела фамилија.
- МАРИЈА: Сипај господину Шталу ракије.
- (Михајло је њослуша.)*
- ШТАЛ: А где вам је син?
- МАРИЈА: У школи.
- ШТАЛ: Леп момак. Кол'ко има година?
- МАРИЈА: У мају ће имати девет.
- МИХАЈЛО: Аламуња. Сваки дан полупаног носа или поцепаних чакшира.
- МАРИЈА: Немиран је, страшно. А ви, јесте ожењени?
- ШТАЛ: И три ћерке. Само, за разлику од огромне већине очева и мужева, немам слике у новчанику.
- МАРИЈА: Па донесите је кад дођете следећи пут.
- (Михајло је "њогледа", али Марија као да не њримети.)*
- МАРИЈА: Да их видимо. Јесте ли се овде оженили?
- ШТАЛ: Не, не. У Минхену. Жена ми је Немица. Мислим, права Немица. Габријела.
- МИХАЈЛО: Е сад је, стварно, доста са питањима. Живели.
- ШТАЛ: Живели.
- МИХАЈЛО: То вам је наш српски обичај. Кад се двоје непознатих сретну, онда се сити наиспитају једно другог.
- ШТАЛ: Не смета ми то, господине Савићу, да ми смета ја бих вам то рекао. А шта ви радите?
- МИХАЈЛО: Мислите, од чега живим?
- ШТАЛ: Ма не, шалио сам се. Живели.
- МИХАЈЛО: Живели.

- ШТАЛ: Усталом, ја ионако знам све о вама. И да сте предавали ручни рад у школи, да сад живите од тога што много ствари знате да поправите и направите, јел тако? А ред је, кад ја већ толико тога знам о вама, да и ви нешто сазнате о мени, је л' тако. Живели.
- МИХАЈЛО: Живели.
- ШТАЛ: Кол'ко сутра можете да се вратите на посао. Ако желите, наравно.
- МИХАЈЛО: Не бих више у школу, хвала.
- МАРИЈА: Михајло?!
- МИХАЈЛО: Доста!
- ШТАЛ: То значи да и сад мислите да није добро што смо ми овде, у Србији? Слободно реците, па пријатељи смо.
- (Тајац. Марија уйлашено погледа у Михајла.)*
- МИХАЈЛО: *(Сиџурним и чврстим гласом.)*
Мислим да није добро што сте овде!
- ШТАЛ: Ви'те, господине Савићу, кад бисте то сагледали у једном реалнијем филозофско-историјском контексту...
- МИХАЈЛО: *(Прекине га, гошгово жрубо.)*
Шта сте ви по занимању?
- ШТАЛ: Зашто?
- МИХАЈЛО: Тако, занима ме.
- ШТАЛ: Фармацеут. Апотекар.
- МИХАЈЛО: Са универзитетом.
- ШТАЛ: Да.
- МИХАЈЛО: Тако сам нешто и претпостављо.
- МАРИЈА: *(Уйлашена.)*
Нисмо вам, господине, ни захвалили за оне намирнице. Тол'ко тога. Стварно ја...
- МИХАЈЛО: Овако, господине Штал. За неку причу са вама ја нисам дорастао. А ви, опет, мене никако не можете да убедите да је добро што сте ту. Боље, зато, да о томе не причамо. Живели.
- МАРИЈА: На сву ову несташницу сав онај маслац, шећер...

17.

(Лоџор. Дворишије. Шамара кошава, врџећи у круџ пахуље као џејеларе. Десеџак џоџџуно наџих џуди џруџка у круџу, џако шџо су им џлаве у меџуноџју оноџ исџред џих. Млади есесоваџ сџоџи у ценџру круџа. Бич у руџи. На џоџово дечачком лицу младиџа у црној униформи, осмех... Ђаволак. Мефисџофелчиџ. Труџкају лоџораши. Док Немаџ не џукне бичем. Преџознаџемо Хермана, оноџ коџи у сџоџу џраџи Рудолфа Шџала.)

ХЕРМАН: (Викне.)
Куџе!

(Лоџораши се џусџе из кола и џочну скакуџаџи чеџвороношке, кевџуџи... Лају, кевџу, оџеџ јако дуџо. Оџеџ јако, јако, дуџо... Севне бич.)

ХЕРМАН: Маџе!

(Оџеџ исџо. Миџаукање.)

ХЕРМАН: Зечџиџи!

(Усџрављене шаке џоред уџију. Скакуџање. Један лоџораши џадне. Двоџиџа му џомоџну да усџане.)

ХЕРМАН: Стонога!

(Поново џониџавајуџе коло са носевима у џуџим дуџеџима. Онај несреџник џоново џадне. Севне бич. Крвави џраџ на леџима изнемоџлоџ. Поново.)

18.

(Куџа Савиџевих. Мариџа око шџорейџа. Уџе Михаџло.)

МИХАЈЛО: Каџи драџичка.

МАРИЈА: Поправио пумпу?

МИХАЈЛО: Каџи драџичка.

МАРИЈА: Драџичка.

МИХАЈЛО: Поправио пумпу.

МАРИЈА: Сунџе моје лепо.

(Приџе му и џољуби џа.)

МИХАЈЛО: Само то. Даџ ти нешто конкретније.

МАРИЈА: Марш.
 МИХАЈЛО: Да сам знао да се тол'ко мрзнеш, поправио бих ти је одавно.
 МАРИЈА: Сит гладном не верује.' Ладно, а?
 МИХАЈЛО: Ледено. Скувај свом човеку чај.
 МАРИЈА: Дупли. Заслужио си.
(Михајло прейџура њо орману.)
 МИХАЈЛО: Где су ти игла и канап?
 МАРИЈА: Ту су. Попићу и ја једну. Да наздравимо за пумпу.
(Михајло пронађе њовелику иџлу и канап. Удене.)
 МИХАЈЛО: И кад узмеш воду, увек мало испумпај, мутна је као ораница.
 МАРИЈА: Не вреди, таква је скроз. Откако је Сава нарасла. Стално.
 МИХАЈЛО: Прокувавај онда.
 МАРИЈА: Е, деда Дркајло један. Па шта радим два месеца.
(Усје ракију у две чаше и дође до мужа. Да му једну.)
 МАРИЈА: Живели деда.
 МИХАЈЛО: Жива била.
(Куцну се исицију мало. Михајло оде до уџла, узме исечену лойџу, седне, и њочне је зашиваји.)

19.

(Кућа Михајла Савића. За сџолом Михајло, Влада, Виобран, Јарац и Слоба. Недосџају Миладин, Сџојан и џакође двојица које смо до сада виђали, али се нису усуђивали да џоворе. (Није дао џисац.) Дакле, чеџворица Михајлових џријаџеља недосџаје. Марија, џо сџирани, иџџрика.)

ВЛАДА: Кол'ко за ноћ опадне, тол'ко за дан порасте. Невероватно. Плус два сантиметра.
 МИХАЈЛО: Где су остали?
 ВЛАДА: Живели.
 ЈАРАЦ: Ако Швабе не дотерају булдождер, провалиће.
 МИХАЈЛО: Што ова четворица нису дошла?
 ВЛАДА: Није булдождер, него булдожер.

МИХАЈЛО: Чујеш ти, Владо, шта те ја питам?

(Влада невелико слаже.)

ВЛАДА: Није им стигла смена.

ЈАРАЦ: Чизма ми је бушна, крв јој јебем, леву ногу не осећам.

МАРИЈА: А снајка извини?

(Насмеје се.)

Ево по једна кафица. Права.

(Устјане.)

ВЛАДА: Немој, морамо да идемо.

МИХАЈЛО: Тек сте сели, попите кафу.

ВИОБРАН: Мора се. Знаш откад праву кафу нисам осетио, ал морамо.

ВЛАДА: Ајмо људи. Марија, здраво.

(Поустјају сви, осим Јарца.)

ЈАРАЦ: Ја кафу морам попити, па макар ме убили за девет минута. Стижем ја за вама.

(Људи изађу. Остјану Марија, Јарац и Михајло.)

ЈАРАЦ: Михајло, братешка, јеси проб'о нешто?

МИХАЈЛО: Јарац, зашто ова четворица нису дошла? Немој да ме лажеш. Где су Стојан и Миме?

ЈАРАЦ: Јебига, што питаш кад знаш.

МАРИЈА: Какву пијеш?

ЈАРАЦ: Немој ни кувати. Нисам кафу пио трипут у животу. Једино кад имам затвор, одма' ме протера, да простиш. Михајло, 'оће бити нешто?

МИХАЈЛО: Нећу да те лажем, Јарац, нисам ништа ни покушао.

ЈАРАЦ: Што, побогу Михајло? Па није он у бањи, сваку ноћ воде на стрељање, Јајинци су крвави скроз.

МИХАЈЛО: Што је он у логору?

ЈАРАЦ: Уватили га кад је крао угаљ на станици. За то убијају, Михајло. Само њега имам, помагај, у дупе ћу да те љубим. Твој покојни ћале га је држ'о на крштењу.

МИХАЈЛО: Хоћу Јарац, часна реч.

ЈАРАЦ: Па зар због два фишека угља да га сарањивам. Ево ти, имаш оде осам мали дуката, дај му то.

(Извади дукай̄е и с̄йави ис̄ред Михајла.)

МИХАЈЛО: Неће требати. Ако буде хтео да га пусти, пустиће га без злата.

ЈАРАЦ: Узми само, Немци су алави на злато. Ако буде мало још ћу набавити. Имам и три златна зуба код куће, остало ми иза покојног оца.

МИХАЈЛО: Све ћу покушати, Јарац, славе ми.

ЈАРАЦ: Само тог брата имам. Двајесдве. Младо лудо. Угаљ га јебо кржави. Идем сад, морам. Молим те ко Бога.

МИХАЈЛО: Буди без бриге.

(Јарац ус̄ане.)

ЈАРАЦ: Снајка здраво.

МАРИЈА: Уздрављу.

(Јарац изађе. Михајло ос̄ане са дукай̄има у руци. Дӯго их љеда. Као да ља̄еку на длану.)

20.

(Насий. Ноћ. Око ва̄йре сви Михајлови ѓрија̄ељи. Из мрака ѓриђе Михајло.)

МИХАЈЛО: Ако санте направе чеп, нема помоћи.

(С̄йојан, Миладин и још двојица ус̄ану и без речи оду у мрак. С̄йојан сочно ѓ̄уне у Михајловом смеру. Го̄ово на врх чизме.)

21.

(Субо̄ја вече у кући Михајла Савића. Михајло, Марко и Марија. Зажарен ӣорей̄, велики лонци ѓуни воде на њему. Лимено корий̄о на ѓоду. Михајло из велико̄ веш лонца захва̄а воду и ѓолива Марка који с̄йоји у корий̄у. На̄, ло̄ично. Марија ле̄јима окренӯа овој двојици.)

МАРКО: Увела је. Мама, немој да се оквећеш.

МАРИЈА: Добро, нећу да се окрећем.

МИХАЈЛО: Уши насапуњај и врат.

МАРКО: Ушла ми је сапуница у очи. Гвизе.
 МАРИЈА: Па испери је.
 МИХАЈЛО: Мама, наложи ти тај шпорет, да не озебемо.

(Марија, као да свесно прихватила игру у овом малом породичном ритуалу, леђима окренула двојици својих мушкараца, дође до шпорећа и почне га ложићи. Михајло, са јуно очинске љубави, обавља деликатни посао поливача. Одједном, цикне сџакло. Прозорско окно одлећи у парампирчад. Велики камен докопља се до Михајлових ногу. Мук. Михајло брзо умови Марка у велики пешкир и испрчи с њим у суседну собу. Са комадом дрвета у руци, крај ойвореног шпорећа, ситоји залеђена Марија.)

22.

(Насиљ. Сви сем Михајла. Науђе Јарац. Седне.)

ВЛАДА: И?
 ЈАРАЦ: Не дају.
 ВЛАДА: Па, кол'ко дуго га ниси видео?
 ЈАРАЦ: Откад је ухапшен. Десет дана. Само да неко не убије Немца, боже молим ти се и свети Никола.
 СЛОБА: Што? Ко им, бре, јебе матер...
 ВИОБРАН: Како што... Онда стрељају сто за једног.

(Заћуше. Слоба извади смољуљак њара и љужи Јарцу.)

СЛОБА: Ево чика Војо, скупили смо мало... Овај... Ако затреба.
 ВИОБРАН: Пара врти, 'де бургија неће. Потплаћуј, вади дете...
 ЈАРАЦ: Данас су ми моји ложачи дали двепо иљаде... Ја никад нисам имо више новаца у животу... Сутра ће ми донети петилјада машиновође и кондуктери... Кад не знам коме да дам, пичка ми матерна.
 СЛОБА: Неком Србину, свакако... Ако ће неко трговати главама онда смо то ми. Немац неће, гарант.
 ВИОБРАН: Марш, пичка ти матерна балава, од кога си ти то мог'о да чујеш, млад си ти за ту количину цинизма...
 СТОЈАН: *(За себе.)*
 Од оне пекарске комуњаре...

ВИОБРАН: Од обојице дедова имаш и Карађорђуше и Обилића медаље.
(Имиџира ља.)
Ако ће неко трговати главама онда су то Срби... У јебем ли ти...

(Дуђа ѡауза. Влада на ухо Виобрану.)

ВЛАДА: Што је најгоре, Вићо куме, у праву је... Дебело у праву.

23.

(Мали Савић и SS мајор Рудолф Шттал. Сами. Седе за сѳолом.)

МАРКО: Виба виби гвизе, вибиној виби, вибине вибе веп.

ШТАЛ: Одлично. Сад стави ово у уста.

(Марко сѳави малу куљлицу у устѳа.)

ШТАЛ: Гледај сад.
(Зине.)

Језик овде, само мало иза зуба. Пробај. Рррррр.

(Марко невешѳо ѳокушава.)

ШТАЛ: Савршено. А сад све то спојимо са издисајем. Овако. Удахнеш, језик иза зуба, горе на непце и онда издахнеш. Ррррррррр. Као мотор од камиона. 'Ајде.

МАРКО: Смета ми ова куглица у устима.

ШТАЛ: Она је ту зато што и треба да смета. Сад с њом, после је вадимо. 'Ајде.

(Марко ѳокушава.)

ШТАЛ: Одлично. А сад оно.

МАРКО: Виба виби гвизе, вибиној виби, вибине вибе веп.

24.

(Марија Савић, у својој кухињи. Плеѳиво у рукама. Жена њених ѳодина, зваћемо је Ружа, мокром крѳом брише ѳод. Клечи. Крај њених колена кофа и две чеѳке.)

25.

(Кућа Михајла Савића. Михајло и Штал.)

МИХАЈЛО: Много вам хвала за стакло.

ШТАЛ: Нема на чему. Заборавите.

МИХАЈЛО: Како нема на чему? У Београду нема стакла ни за кликер а напољу пуца камен.

ШТАЛ: А где је госпођа Марија?

МИХАЈЛО: Остала је код родитеља, успут. Спремају славу. Били смо заједно на пијаци. Што нећете ракијицу, господине Штал?

ШТАЛ: Не могу, хвала. Боље је Руди, зар не.

МИХАЈЛО: Каже ми Марко да сте били јуче.

ШТАЛ: Да, свраћао сам. Није било ни вас ни госпође Марије.

МИХАЈЛО: А шта вас двојица, вежбате?!

ШТАЛ: Видео сам да мали котрља р, а жена ми је логопед, знам неке вежбе. Били сте на пијаци?

МИХАЈЛО: Одем тако понекад, гледам голубове.

ШТАЛ: (Живне.)

Ви сте голубар?

МИХАЈЛО: Био некад. Ал, запатићу их опет. Неће ми се кров видети од голубова.

ШТАЛ: (Са разумевањем.)

Морали сте да их продате.

МИХАЈЛО: Појео сам их, мој господине.

ШТАЛ: Па да, нема жита ни за људе, камоли за голубове. Ја сам, исто, голубар. Али држим само високолетаче.

МИХАЈЛО: Каквог сам ја високолетача имао, Бого мој, за неверовати. Је л' може ипак, једна ракијица?

ШТАЛ: Ако инсистирате.

(Михајло скочи и усе ракију.)

МИХАЈЛО: Господине Штал, имао бих за вас једну велику молбу.

ШТАЛ: Изволите.

МИХАЈЛО: Ради се о једном младићу који је у логору. Због крађе угља. Његов брат је мој кум. Већ генерацијама... Знате, за нас Србе кумство је... Има само њега... Спреман је и да плати, ако треба.

(Мук! Дуџи, дуџи ѿајац.)

ШТАЛ: Михајло, немојте више никад од мене тражити такве ствари. Никад. Не мешајте посао и ...
(Дуџа ѿауза.)
...пријатељство. Имате ли ви неког блиског у логору?

МИХАЈЛО: Не.

ШТАЛ: Онда, да не говоримо више о томе. Живели.

(Заћуѿе обојица дуџо.)

МИХАЈЛО: Мислио сам...

(Прекине реченицу на ѿоловини. Оѿеѿи дуџи мук.)

ШТАЛ: А где је та голубија пијаца?

МИХАЈЛО: Није баш близу. Код Каленића.

(После дуже ѿаузе.)

ШТАЛ: Волео бих да одем једном. Ужелео сам се голубова.

МИХАЈЛО: Сад могу да се нађу изванредни примерци за јако мале паре. За конзерву пасуља и сапун.

ШТАЛ: Тридесетседме, на баварском такмичењу, сва три прва места. Кад је Ахил полет'о... Госпoде. Судије су мислиле, или је налетео кобац или је залутао. А ја кажем, госпoдо судије, ако је Ахил залутао, ја ћу...

26.

(Лоџор. Неколико младића и девојка наслоњених уза зид. Руке на леђима. Чекају. Један младић усѿрави главу.)

МЛАДИЋ: Живео краљ, живела Србија.

(Девојка, једва двадесетѿак џодина, одџовори, џоѿово сваћалачки...)

ДЕВОЈКА: Живео Стаљин, Живео СКОЈ, живе...

(Црни Лазар ѿрекине ову ѿужну ѿолемику. Шѿекће. По белим ѿрсима оѿвара нову црвену дуџмад. Поѿадају људски снойови. Девојчина глава на младићевим џрудима. Пахуље. Пахуље ѿкривају рује на ѿрсима. Тешко.)

27.

(Кућа Михајла Савића. Свих њороје Савића за сѝолом. Ручак. Уђе Ружа, видели смо је како ѡере ѡод.)

РУЖА: Добар дан. Жива ми мајка.

МИХАЈЛО: Здраво Ружо. Што жива ти мајка?

РУЖА: Па тако се каже кад се неко затекне за ручком.

(Михајло јој ѡримакне сѝолицу.)

МИХАЈЛО: 'Ајде седај. Марија, дај тањир.

РУЖА: Не, не, немој. Сад смо ручали, пре пола сата. Ма нема ни пола.

МИХАЈЛО: Ма дај, 'ајде, пар залогаја. Испрљај тањир.

РУЖА: Не могу Михајло, часна реч. Па не стидим се ваљда.

МИХАЈЛО: Седи макар. Шта Влада ради?

РУЖА: Дош'о са насипа, јео и одма' засп'о ко заклан.

МИХАЈЛО: Ја ћу данас отићи. Нисам био већ три дана.

МАРИЈА: 'Оћеш кафу?

РУЖА: Нећу. Него, дај да ја почнем, да завршим за дана.

МИХАЈЛО: Шта да почнеш?

РУЖА: Па да перем веш, да одужим.

МИХАЈЛО: Шта, бре, да одужиш?

РУЖА: Па онај сапун и брашно од неки дан.

(Тајац. Михајло све схваѝи. Одалами Марију ѡољедом. Марија сагне ѓлаву.)

МИХАЈЛО: Опран је тај веш. Иди ти, Ружо, кући.

РУЖА: Па Марија и ја смо се договориле... Како да вратим?

МИХАЈЛО: Вратићеш кад будеш имала.

РУЖА: Па не знам...

(Марији.)

Што си прала кад смо се договориле.

МИХАЈЛО: Нема Ружо проблема. И поздрави Владу.

РУЖА: Довићења.

МИХАЈЛО: Довићења Ружо.

(Ружа изађе. Дуџа, дуџа ѡауза. Михајло одмакне ѡањир.)

МИХАЈЛО: Лепо!

МАРИЈА: Она је то сама предложила...

МИХАЈЛО: Доста!

МАРИЈА: И видиш каква је зима напољу, само док прострем, руке ми поплаве.

МИХАЈЛО: Доста!

МАРИЈА: Од како је Марко почео да пиша у кревет не могу да се наперем. И зашто да не, да јој нисам дала то брашно, цркли би од глади.

(Михајло снажно луѡи руком ѡо сѡолу. Заурла.)

МИХАЈЛО: Доста кад кажем!!!

28.

(Савићева кућа. Неизбежна врућа ракија. Михајло, Влада, Слоба и Вио-бран. Марија ѡо сѡрани.)

ВЛАДА: Јеби га, зашто не долазе. Како да долазе, кад ти Крвави Рудика не избија из куће. Можеш ти да се ѡутиш сто пута, то је тако.

МИХАЈЛО: А Јарац?

ВЛАДА: Он би дошао, али заиста није могао.

МИХАЈЛО: Па не могу да га истерам из куће. А и према нама је изузетно фер и коректан.

СЛОБА: Не видим крв на патосу. Мора да добро избрише чизме кад крене овамо.

МАРИЈА: Има ту, сигурно, и преувеличавања. Свет ко свет.

(Влада заусѡи да јој одѡвори, али се ѡредомисли. Само се насмеје рези-нирано.)

МИХАЈЛО: Марија, успи још.

(Марија ѡослуша мужа.)

МИХАЈЛО: Јел стиго булдожер?

СТОЈАН: Јесте. Сад је лакше, кудикамо.

МИХАЈЛО: Опада?

СТОЈАН: Ма какви. Кол'ко за ноћ опадне, тол'ко за дан нарасте. Плус два сантиметра. Тако већ данима. Да не поверујеш.

(Уђе Шћал. У рукама кавез са два голуба. Високолейача. Тајац, Дуџо. А онда Слоба усћане и демонстративно изађе. За њим оћац, ћа Влада. Осћану само високолейачи.)

29.

(Кућа Михајла Савића. Михајло, Марија и Марко. Уђе Јарац.)

МИХАЈЛО: О, ти си. Здраво.

(Јарац дође до Михајла. Сћане. Неугодна ћишина. Клинац ућлашено погледа мајку. Јарац ћљуне Михајла у лице.)

ЈАРАЦ: Црн ти образ, Михајло.

(Окрене се и пође према вратима. На левом рукаву, широка, црна ћпрака.)

30.

(Насић. Неколико дечака Маркових година. Грудвама и камењем заћају вране које се возе на санћама. Приђе им Марко, носи кожну лопћу под руком. Дечаци не обраћају ћажњу.)

МАРКО: 'Оћемо да се лоптамо... Оправио ми га ћале.

(Дечаки и даље забављени својим ћослом.)

МАРКО: Не свдим се ја... Певице...

(Перица се окрене.)

ПЕРИЦА: Добро Марко. 'Ајде да играмо фудбал. Баци.

(Марко му баци лопћу. Перица је свом снаћом шупћне у реку. Смех.)

ПЕРИЦА: Сад трчи по ћалета па нек ти је он вади из Саве. Он то зна.
(Имићирајући Марка.)
Здаво Мавко...

(Дечаки оћрче. Марко осћане сам. Кожну драћоценосћ Сава односи у не-повраћ.)

(Кућа Михајла Савића. Ойеи свих йроје Савића у кући. Уђе Влада.)

МИХАЈЛО: Откуд ти у ово доба?

ВЛАДА: Тако. Навратио.

МИХАЈЛО: 'Оћеш ракијицу. Има и кафе. Праве.

ВЛАДА: *(Иронично.)*

Не сумњам... Дошао сам по Јарчеве дукате. Требаће му да сахрани брата. Није ме он послао, сам сам дошао...

(Михајло оде до креденца, узме дукайе, йружи их Влади.)

МИХАЈЛО: Ја сам све покушао, детета ми овог...

ВЛАДА: Да си ти све покушао, данас би мали Јарац био жив...

МИХАЈЛО: *(Зблануи.)*

Шта то говориш, Владимире?!

ВЛАДА: То што си чуо...

МАРИЈА: Све је покушао, ја сам...

ВЛАДА: Ти да ћутиш!

МИХАЈЛО: У мојој кући, моју жену ућуткујем ја, је л' то јасно. Кад су Швабе ушле, ја сам напустио школу, ти и данас предајеш...

ВЛАДА: Ти знаш да оправиш машину за месо и да направиш полицу, ја не умем. Ја се разумем у Његоша и Бору Станковића. Немам ни златне руке ни алат...

МИХАЈЛО: Па подвијеш репину и по платурину. Само што претходно мораш и да се, кад се обријеш, погледаш у огледало, а то је зајебано... Сад си дош'о да мени држиш лекције, професоре... Да, сину да кажеш да ми дете остави на миру... Да не буде белаја. Ај, сад, пријатељу, тутањ...

(Влада узме дукайе, сйави их у цей. Гледа Михајла. Онда се окрене и без речи изађе. Михајло закорачи за њим.)

МИХАЈЛО: Владо, чекај...

МАРИЈА: Ако им ми нисмо били добри...

МИХАЈЛО: *(Бесйоговорно.)*

Ни реч!

32.

(Пољана. Руди и Михајло сџоје и зледају у небо. Високо, зоре, две голубије шачке. Михајло принесе руку очима. Руди му без речи јружи двољед.)

33.

(Кућа Савића. Марија и, какосзове, поднаредник. На сџолу велики ѓакејџ, исџред ѓоднаредника, какосзове, ракијица.)

ПОДНАРЕДНИК: Добра ти ова мученица. Жеже.

МАРИЈА: Одакле си ти, Тиосаве?

ТИОСАВ: Из Мрзеницу. Поред Крушевца.

МАРИЈА: Какво вам је то име?

ТИОСАВ: Какво име, так'и, какосзове, и људи. Не мо'ш тројицу да нађеш да говору. Само, какосзове, они што нису својта, што не делу, какосзове, очевину, што немају заједничку међу и што нису јал у четнике јал у партизане, они говору а таки нема...
(Насмеје се сам својој шали.)

МАРИЈА: И ти због тога у Београд?

ТИОСАВ: Ма јок...

(Као да се снебива.)

МАРИЈА: Па што Тиосаве?

ТИОСАВ: *(У ѓоверењу.)*

Наврзо ми се адвокат Јовановић на жену. Видо је, какосзове у Крушевац на пијац... Да је жени, са двоје, какосзове, деце да је узима, млого ми је лепа Радојка. Долазио, жено, какосзове, да је купи... А ја децу и жену на воз па у, какосзове, Београд. Кој да се, какосзове, боде са адвокатом.

МАРИЈА: Ђубре једно адвокатско... Има таквих људи, мој Тиосаве, ни породица им није света. Ђубрад.

ТИОСАВ: Јесје.

МАРИЈА: Је л' би ти, да понесеш деци ову конзерву мармеладе? 'Ајде, узми. Има такво једно ѓубре и овде. Вода се са туђом женом кроз Београд, срамоти јој и мужа и породицу.

- ТИОСАВ: Такима би ја... Само да нису адвокати... То да бијеш док не пожути...
- МАРИЈА: Овај није адвокат. Је л' знаш ти где је радио Београд.
- ТИОСАВ: Их...
- МАРИЈА: Тај се зове Пољански... У мрак неки, а Тиосаве, па да га одвикнеш од туђе жене.
- ТИОСАВ: Рачуњај да је одвикнут. Само...
- МАРИЈА: Само шта, Тиосаве.
- (Тиосав̄ њокаже̄ ѓрсїом̄ на ѓакетї̄ саїуна. Марија̄ мӯ ѓа̄ ѓружи, ѓодна-редник̄ ѓа̄ сїави у цей̄.)*
- ТИОСАВ: Још кол'ко, какоззове, данас... Мајку ви градим барапску, швалерску. Још, какоззове, данас.

34.

(Насий̄. Михајло̄ иде насий̄ом. Њеѓовӣ дојучерашњӣ ѓријаїељӣ окрећӯ ѓлаве. Виобран̄, Сїојан... Поново̄ ѓљуне за њим. Михајло̄ ѓође̄ ѓрема Владӣ и Јарцу. Ова̄ двојица, кад̄ ѓо̄ ѓриметїе, окрену се и оду. Бојкої̄. Михајло̄ сам на насий̄у. Шамара̄ веїпар, ѓраскају санїе.)

35.

- (Михајло̄ уђе у своју кућу. Каљав̄, ѓрозебао. Марија̄ ѓриђе̄ да му ѓомоѓне да се изује и скине бунду.)*
- МИХАЈЛО: Опала је десет сантиметара. Шта има за вечеру?
- МАРИЈА: Кисели купус. Са кобасицама. Знаш какве су им кобасице...
- МИХАЈЛО: Следио сам се.
- МАРИЈА: Стани, срећо, мало поред шпорета, да се огрејеш.
- МИХАЈЛО: И ноге су ми скроз мокре.
- (Марија̄ скочи до креденца, узме суве чараїе и баци Михајлу.)*
- МАРИЈА: Сам си крив. Човек ти је лепо рекао да не мораш више на насип. Што идеш кад не мораш.
- МИХАЈЛО: Данас са мном нико није прозборио ни реч. Ни беле.
- МАРИЈА: Будале. Ако им је неко ваљ'о, онда смо то били нас двоје.

МИХАЈЛО: Ни Влада.
 МАРИЈА: Нестало је брашна и масти. Морам рећи Рудију.
 МИХАЈЛО: *(Прасне.)*
 Ништа нећеш рећи
(Имићира је.)
 Рудију.
 МАРИЈА: Боже, Михајло, па ја тебе уопште не разумем.
 МИХАЈЛО: *(Љућ.)*
 Немој да те змија уједе да му нешто поменеш. Случајно.
(Ошворе се враћа. На враћима Марко. На прагу огромна, ко зна одакле дойловела свиња, надућна од воде, смрдљива.)
 МАРКО: Тајо, види.

36.

(На враћима Михајлове куће. Марија и Руди.)

РУДИ: Довиђења госпођо, поздравите Михајла. Жао ми је што га нисам видео.
 МАРИЈА: Довиђења, Руди, навратите сутра.

37.

(Пекара. Неколико људи и жена. Марија, Ружа, пекар.)

МАРИЈА: Кило.
(Почне претјурати по шањни.)
 Где су ми бонови?
(Панично.)
 Где ми је новчаник?
 ПЕКАР: Какав новчаник?
 МАРИЈА: Украли су ми новчаник. Закључај врата, сигурна сам да сам овамо дошла с новчаником.
 ПЕКАР: Баш си сигурна?
 МАРИЈА: Зови полицију, све ћу да их претресем.
 ПЕКАР: Људи, ако је неко уз'о, нек врати, па да се к'о људи разиђемо.

(Жамор.)

МАРИЈА: *(Хисџерично.)*
 Ништа ме се не тиче, овамо сам ушла с новчаником. Чујеш
 шта ти говорим, зови полицију, све ћу да их претресем.

(Пекар дође до вратиа, махне неком на улици. Закључа их.)

РУЖА: Маро, побогу...

МАРИЈА: *(Ван себе.)*
 Куш море. Враћајте ми новчаник да се не би покајали. Не
 знате ви ко сам ја, не знате с ким имате посла. Немој да вам,
 свима, жуте траке вежем.

(На вратиа залуја жандар.)

38.

*(Кућа Михајла Савића. Марија, Марко и онај, какосзове, пооднаредник
 економ. Марија поодийисује. Велики њакет на сивољу.)*

ПОДНАРЕДНИК: Уздрављу. Онај, какосзове,
(Намигне значајно.)
 суска кад говори и вуче ногу. Одвикнут је... Онај
 радио.

(Исије ракију до краја. Изађе.)

МАРИЈА: Довиђења.
(Марија поочне расџакивајџи поголеми њакет.)

МАРКО: Је л' има чоколаде?
(У собу бане Михајло. Бунда, каљаве чизме, џрозебао.)

МИХАЈЛО: *(Пренеражен.)*
 Шта је ово?

МАРИЈА: *(Усере се.)*
 То је... послао...

(Михајло пође џрема њој.)

МИХАЈЛО: Шта сам ја теби рек'о?!

МАРИЈА: *(Узмиче.)*
 Нисам му ја ништа... Михајло, немој пред дететом.

МИХАЈЛО: Шта сам ја теби рекао, 'леб ти јебем.

*(Почне је бесомучно ударџи. Туче је дуго, до пооследњих суза и џрвог
 зноја. Исиод окамењеног Марка, шири се барица.)*

39.

(Насић. Јарац и Сћоле, још јар људи. Јарац руком јокаже јрема Михајловој кући.)

40.

(Кућа Михајла Савића. Михајло, Марија и Рудолф Шћал, SS мајор.)

МИХАЈЛО: Морам нешто да вам кажем, Руди.

РУДИ: Изволите.

МИХАЈЛО: Да вас замолим.

РУДИ: Само изволите, немојте се уопште снебивати. Шта вам је потребно?

МИХАЈЛО: Није у том ствар.

(Дуга пауза.)

Хтео сам да вас замолим да више не долазите.

(Тишина. Марија се окрене и оде до креденца. Почне јиражићи неку нејосћојећу сћвар.)

МИХАЈЛО: Ја вас молим да ме погрешно не разумете. Ви сте нама драги, толико тога сте нам учинили... Ипак сам ја Србин а ви окупатор.

(Рудолф Шћал клима главом.)

МИХАЈЛО: Мали је почео мокрити у кревет, потпуно га игноришу у школи, мене и Марију шиканирају на сваком кораку. Мало-мало па квака намазана изметом, цркотина пред вратима, за прозор знате и сами...

РУДИ: Зашто ми за те свињарије нисте рекли раније?

(Михајло усћане, јриће креденцу, извади дрвену кућцију. Просће ордење јо сћолу.)

МИХАЈЛО: Зар мислите да би полицајац пред вратима био решење. Пријатељи су нам престали долазити, ама баш нико, са Владом Манојловићем сам најбољи друг од рођења, ни он, дођу само неке сподобе да се огребу за брашно или сапун, или неки који имају неког у логору... Надам се да разумете. Ово су очеве Карађорђуше. И умро је двадесеттреће од последица рањавања.

- ШТАЛ: Добро...
(Пауза.)
Повредили сте ме, Михајло. Врло.
- МАРИЈА: Руди, да знате, ја тако не мислим.
- ШТАЛ: Хвала вам.
(Усїане, їриђе Марији, їољуби јој руку.)
Довиђења. Да избегнемо оно патетично збогом.
- МАРИЈА: Довиђења.
- (Дође до враїа, засїане.)
- ШТАЛ: Да вас, господине Савићу, само још нешто питам.
- МИХАЈЛО: Како да не.
- ШТАЛ: Али будите искрени.
- МИХАЈЛО: Изволите.
- ШТАЛ: Да сте знали ко се дави, да ли бисте скочили?

(Тишина. Михајло не одговара. Шїал оївори враїа и їође найоље. Неколико немачких војника сїане мирно. Зашиїекће оружје, два Немца їадну. Шїал брзо скочи назад, заївори враїа. Прасне бомба, сїакла се расїу. Немци узвратїе ваїру. Неколико људи разбежи се їо насїу. Сви осим Јарца. Рафал га їресече їо їрсима, заїїїура се и їадне у воду. Вода се склоїи над њим.)

- ШТАЛ: Лезите! Лезите кад кажем!
(Михајло скочи и їовуче слуђену Марију на їод. Уїрчи Херман.)
- ХЕРМАН: Господине мајоре, јесте ли повређени?
(Шїал усїане. На рамену велика, крвава мрља.)
- ШТАЛ: Све је у реду, Херман. Хвала.

(Дворишїїе Михајла Савића. Поднаредник какосзове, сїоји крај Марије. Два мајсїора намешїају сїакло.)

ПОДНАРЕДНИК: Добра ти је ова, какосзове, ракија. Жеже.

42.

(Улица.)

МИЛАДИН: Ново време. Дрски и вандалски покушај атентата на SS мајора Рудолфа Штала којом приликом је он рањен а два немачка војника убијена, којом приликом је стрељано два таласа. Убијен један од атентатора, осталима је полиција на трагу. *Ново време, Ново време.* Дрски и вандалски...

43.

(Марија и њен браћо Виобран у кући Савића.)

ВИОБРАН: Да пробамо поново, због Слободана... Били смо јуче у цркви, исплакали смо се обоје... Ништа она не лаже. Каже, била је са њим, не зна шта јој се догодило, ако могу да јој опростим... Тако. Нешто се догодило, преко ноћи, преломило се у њој... Лепо нисам паметан.

МАРИЈА: Пређи преко тога и опрости... Мало је лудовала, опаметила се. Нећете сад двадесетдве године у Саву.
(*За себе.*)
Батина је из раја изашла.

ВИОБРАН: А не, ма нисам је ни тако... Па нисам ја на њу повисио тон а камоли диг'о руку...

МАРИЈА: Ето видиш... А ја, глуперда, убеђена да је то помогло... И сад памет у главу, јеси разумео?

ВИОБРАН: Како то мислиш...

МАРИЈА: Е, Бато, Бато... Кус петао, пиле довека... Да опростиш, него шта. И да пазиш на жену, тако мислим.

(Пауза. Дуго нешто играју Виобраново пријатљивање цигаретне.)

ВИОБРАН: Ухапсили малог Мимета.

МАРИЈА: Зашто?

ВИОБРАН: Купили таоце. Испразнили Зелени венац, скроз. Све покупили и мушко и женско.

МАРИЈА: (*Јетико.*)
Је л' то, можда, због атентата на Штала?

(*Виобран ћути, не одговара.*)

МАРИЈА: Што се и ти и Слоба не јављате Михајлу, а Бато?

(Виобран ћуши. Дуго, њредуго.)

ВИОБРАН: Рекли ти кева и ћале... Овај, да... Да не долазите на славу!

44.

(Логорска барака. Кроз високи прозор улазе њлави зраци ноћи. У њраку леденог светла стоји младић. Дечак. Го до њојаса. Трејери као јасика. Леђима окренути есесовац ѡриђе му лагано. Кармин у руци. Наиминка младићу усња. Обилно и не ѡзећи ѡревише. Онда му кармином наиминка брадавице. Зајим клекне, ојкојча младићеве ѡнијалоне. Оне клизну на ѡод. На младићевим ногама женске чараје са халтерима... Женске гаице. Есесовац усња. Стоји насрам дечака. Пендрек на дечаковом рамену најера га да клекне. Дечачки крик ѡкида ѡмрчину. Миме колоритер. Сироти, несрећни Миме.)

45.

(Кућа Михајла Савића. Михајло и Марија.)

МАРИЈА: Ти си њега, као последњу протуву, истерао из куће, а он ти је данас застаклио кућу.

МИХАЈЛО: Прекини.

МАРИЈА: Нећу да прекинем. Важнија су ти три каљава клипана од онаког човека.

МИХАЈЛО: Марија!

МАРИЈА: Немој да те изненади ако ти једне ноћи закуцају у прозор. И васпитан човек има право на сујету.

МИХАЈЛО: Јеси ти полудела, бре, коме ја говорим.

МАРИЈА: Баш тебе брига шта ће бити са дететом и са мном, ако тебе одведу.

МИХАЈЛО: Марија, па јеси то ти!? Уразуми се, па је л' ти знаш шта говориш, женска главо.

(Неко ѡкуца на врати.)

МИХАЈЛО: Напред.

(Уђу Влада, Стојан и Виобран.)

ВЛАДА: Добар дан.

МИХАЈЛО: Улазите. Маро, стави ракију.

МАРИЈА: Стави је сам.

(Марија без речи изађе у двористице. Неугодна пауза.)

ВИОБРАН: Ја ово, за својих педесет година још нисам доживео. Бивало је и раније, ал отраје десет-петнаест дана, па прође. Три месеца, јебем јој труње, никад није била виша. И зна се кад је био водостај. У јесен и још више у пролеће. Топе се снегови и шта ти ја знам. А сад, види, да не верујеш. Фале још само последње капи или да се неко попиша у Саву.

46.

(Насић. Људи у послу, Стојан и Слоба стоје по сирани.)

СТОЈАН: Пао Миме.

СЛОБА: Пао.

СТОЈАН: Ја идем ноћас.

СЛОБА: Знам.

СТОЈАН: Откуд знаш.

СЛОБА: Све се зна у Савамали. Чувај се.

СТОЈАН: Ти, кад ћеш?

СЛОБА: Кад ме позову. Код нас је мало другачије. Не можеш кад ти хоћеш.

СТОЈАН: Обиђи ми кеву понекад.

СЛОБА: Не брини.

СТОЈАН: Сад нема никог... Само ти.

СЛОБА: Не брини...

СТОЈАН: И ми ћемо ипак у две шуме, а брате?

СЛОБА: Изгледа... Штета.

СТОЈАН: Штета... Идем.

СЛОБА: Дај боже да се не сретнемо.

СТОЈАН: Што?

СЛОБА: Па, мораћу, брате, да те убијем. Чувај се.
(Зайлаче.)

СТОЈАН: Мирјану ми обиђи... Молим те.

СЛОБА: Ма не брини.

СТОЈАН: Значи, ово сад заувек.

СЛОБА: Заувек, брате. Заувек!

(Загрле се. Онда се Стојан оџме из загрљаја и оџрчи у џомрчину.)

47.

(Ноћ. Марија и Михајло сјавају. Свако на својој сџрани креветја. Одсечни ударци у окно. Марија се џрене. Нагло. Усџрави се, седне. Ударци се џонове. Марија џочне џлакаџи.)

МАРИЈА: Михајло, црни Михајло, шта сам ти рекла... Дошли су.

(Михајло, уџлаиен џакође, седи у креветју. Ударци се џонове. Он усџане.)

МИХАЈЛО: Ко је?

МАРИЈА: Сви ћемо страдати због твоје луде главе.

(Оџворџџе, ја сам... Рудолф, зачује се сџоља. Михајло оџвори. Марија се оџрне неким џемџером. Дуља, бела сјаваџица. Уђе Шџал. Пијан као џресак. Седне на џрву сџолицу.)

ШТАЛ: Морао сам доћи у ово недоба, жао ми је. Уплашио сам вас, сигурно. Оппростите.

МИХАЈЛО: *(Марији.)*
Скувај кафу.

(Шџал џруне у криџ, деџиџњи џлач, рамена му се џресу од јецања. Дужо не може да џроговори.)

ШТАЛ: Одвели су Габи и децу, Михајло.

МИХАЈЛО: Ко их је одвео? Где?

(Шџал му џружи комад харџије.)

МИХАЈЛО: Али ја не знам немачки.

ШТАЛ: Са жаљењем ме обавештавају да сам жртва смишљене жидовске завере која је откривена у последњем часу и да су сви актери похапшени и изоловани. “Истовремено вас обавештавамо и о поништењу вашег брака.”

(Поново забалави.)

МАРИЈА: *(Пренеражено.)*
Габјела Јеврејка. Господе!

ШТАЛ: Они их морају пустити, ја ћу још колико ујутру у Берлин, па ја сам смирио један од најнеугоднијих градова Европе, ипак је то адут, зар не, Марија. Ја сам знао да ће то, једном, бити велики адут. Пустите их, зар не. Па не зову ме узалуд Крвави Руди.

(Марија му донесе кафу.)

МАРИЈА: Попијте кафу, Рудолфе, пријаће вам.

(Рудолф њлаче. Рамена му се њресу. Плаче крићо и ѓлуво. Као Гламочко.)

48.

(Ноћ у лоћорској бараци. Бљесне свећло. Херман са бичем у руци сћоји у вратиима.)

ХЕРМАН: Фале још двојица до десет. Ти...

(Покаже бичем на једноћ несрећника. Човек се њочне ѡвлачићи уназад.)

ЧОВЕК: Немојте мене, молим вас... Нећу да умрем.

ХЕРМАН: И ти.

(Покаже бичем на још једноћ. Овај усћане и крене. У ућлу, двојица каћоа рву се са ѡрвим ѡрозваним.)

ЧОВЕК: Не смем да умрем, нећу... Молим вас, ако сте ѓуди... Узмите неког другог, тако вам Бога.

(Миме усћане са своћ кревећа.)

МИЛАДИН: Узмите мене. Чујеш, бућави, шта ти кажем! Ало, слино педерска!

(Тајац. Немац лућка бичем ѡ чизми. Дућо.)

ХЕРМАН: Добро. Твој избор.

(Миме се облачи и обува. Крене. Онда засийане, изује се, скине јакну. Цицеле и јакну остави на средини собе.)

МИЛАДИН: Требаће неком...
(Окрене се према сајајнику.)
Хајдемо брате...

(Изађу. Мимејове цицеле и сако сйоје као сйоменик. Нико им не прилази. Можда су ње цицеле и ња јакна и данас њамо. Сйоља се зачује рафал. Црни Лазар.)

49.

(Насий. Слоба и још један нејознаји човек журно зрабе ка Михајловој кући. И када уђу унутра, на насийу се појави млаз. Избија кроз насий, дебео као дечији њалац.)

50.

(Кућа Михајлова. Михајло, Слоба и њрећи човек, власник њекаре.)

СЛОБА: Знаш Љубу пекара?

МИХАЈЛО: Знам.

СЛОБА: Он ти је све обезбедио. И за тебе и за тетку и за Марка.

МИХАЈЛО: Шта ту може да се обезбеди.

ПЕКАР: Одлазак на слободну територију, везе, смештај... Све.

МИХАЈЛО: Не могу ја то.

СЛОБА: Па је л' ти видиш шта он ради?

МИХАЈЛО: Што баш ја? Па ја сам га извадио из воде.

ПЕКАР: Нажалост.

МИХАЈЛО: Па он је пропао човек, скроз... Жену и децу су му одвели у Дахау.

ПЕКАР: Тек сад ће да се острви.

МИХАЈЛО: Шта ћу са женом и дететом. Немојте мене.

СЛОБА: Рекли смо ти да за њих не бринеш. Све је сређено.

МИХАЈЛО: Ма шта ту може да се среди...

ПЕКАР: Они ће на слободну територију. Заједно са тобом... Речено ти је.

МИХАЈЛО: Браћо, људи смо...

ПЕКАР: Нисмо ми, друже Савићу, никаква браћа.

МИХАЈЛО: Слобо...

(Слободан окрене главу.)

МИХАЈЛО: Ја сам скак'о под лед да га вадим, сад треба да пуцам у њега... Рек'о сам му да у моју кућу више не долази, па нисам ја на... Ја сам фамилијаран човек, нисам ја на страни Шваба. Па ја сам пос'о у школи напустио због окупације.

ПЕКАР: А ти то и докажи.

МИХАЈЛО: Људи, ја не могу да пуцам у човека.

ПЕКАР: *(Плане.)*

Ма слушај ти, пизда ли ти матерна крмељива, тај монструм је пола Србије обукао у црнину а ти ми ту нешто серкаш. Наши су, само, трипут покушавали и нису успели. Колико је само талаца побијено.

СЛОБА: Мали Јарац и Миме...

ПЕКАР: А теби та уштва не избија из куће. Месец дана.

СЛОБА: И дуже.

ПЕКАР: Ти си био под ледом. Знаш како је тамо. А имаш и дете и жену. Ону што би да везује жуте траке. Немој да им се нешто деси.

МИХАЈЛО: *(Збланути.)*

Па то су ти тетка и брат, Слободане...

ПЕКАР: Доста, сад ја говорим. Бирај... Ма немаш ти шта да бираш. Држи ово.

(Пружи му њишићољ.)

МИХАЈЛО: То ти је брат Слободане... Рођенијег немаш.

ПЕКАР: Може му бити брат сто пута, партијска је партијска... Наш је друг Радоја, рођеном брату, у Господарској механи сас'о шест комада. Зато што је овај изд'о. Ма не разумеш ти то, уштво...

(Стави њишићољ на сто испред Михајла.)

